

som Passager og benyttende sig af en i de nordlige Have allerede eksisterende Skibsfart.

Sammenligningen af den nordvesttyske og den vestjydske Kysts Forhold over for denne Skibsfart viste, at det vil være rimeligst at henlægge nogle af Pytheas omtalte Steder til Vestjyllands Kyst. Den nærmere Lokalisering paa denne Kyst blev atter et andet Spørgsmaal. De fjerneste Punkter, som han kan antages at have besøgt, maa imidlertid være Ringkøbing Fjord og maaske tillige Udløbet af Limfjorden mod Vest. Derimod er der næppe Grund til at antage, at hans Kendskab til Norges Sydskyst (Basileia) skal være andet end Andenhaands. Ligeledes kunde Forklaringen af Navnet Thule, hvis den holder Stik, maaske tyde paa, at Pytheas ikke selv har besøgt Thule, men

at han har sine Oplysninger fra keltiske Sømænd og Købmænd; noget sikkert Bevis i saa Henseende vilde det dog ikke være.

Jeg skal da ganske lade det Spørgsmaal staa aabent, om Pytheas selv har været i Thule, eller om han maaske ikke har været længere end i det nordlige Skotland; men det maa man i det mindste sige, at to Gange har Norge kastet en Slagskygge over Pytheas's Rejserute, og han synes i høj Grad at have interesseret sig for det fjærne nordlige Land, saa han bliver, selv om han ikke skulde være Norges egentlige geografiske Opdager, dog den, der indfører Norge i Literaturen. Desuden vil man med Rette kunne opfatte Pytheas ikke alene som Storbritanniens, men ogsaa som Danmarks geografiske Opdager.

Mindre Meddelelser.

Om Kinesernes Anvendelse af Hjortetak som Medicin. I flere Bøger om kinesiske Forhold nævnes, at Kineserne anvender Hjortetak, ♂: Gevirer af Hjorte, som Medicin, og at de antager, at de ufuldmodne Hjortetakker er i Besiddelse af store og mærkelige medicinske Egenskaber. Der tilføres derfor Kina mange saadanne Takker fra alle tilgrænsende Lande, hvor Hjorte findes. I det egentlige Kina findes nu næsten intet Storrildt.

I Stephen Grahams: »Through russian Central-Asia« 1916 skriver han en Del om denne Sag, og det følgende er et Uddrag deraf.

Paa Altai-Bjærgenes Skraaninger er Handel med og Tilberedning af Takker af Hjorte, Maral (*Cervus canadensis asiaticus*) en væsentlig Industri. — Kolonisterne i de Egne bruger istedetfor Faare- og Kvæg-Avl at avle Hjortetakker. Det er ikke de fuldt udviklede, haarde Takker, der anvendes, men de ufuldmodne, endnu bløde og haarede Takker, som der drages Nytte af.

Hjortetakkerne saves af de levende Dyr om Foraaret; de tilberedes og sælges til Kineserne, som betaler dem med høje Priser, saadan noget som 30—35 Kroner pr. kg.

Kineserne anvender de pulveriserede Takker, som de tilskriver vidunderlige Virkninger i Retning af at være smertestillende ved Barnefødsler, Evne til at gøre sterile Kvinder frugtbare, og flere andre mærkelige Evner. Andre Forfattere antyder, at dette Stof ogsaa er istand til at bevare Mandskraften hos ældre Mænd eller gengive den, hvis den er tabt.

»Er dette Stof (♂: Pulver af tørrede Hjortetakker) nu ogsaa virkelig godt i disse Retninger?« spurgte Mr. Graham en Kirgisier, som kørte for ham.

»De siger det«, svarede Manden forsigtig.

»Bruger de russiske Kvinder ogsaa denne Medicin?«

»Nej, den er dem for kostbart, og de behøver den heller ikke. De er ikke som Kinesernes og Mongolernes Kvinder, der lider meget ved Fødsler. Kineserinderne ligger i den Retning Kamelerne. Kamelerne vilde uddø, hvis Kirgisernes Kvinder ikke hjalp dem, naar de skal føde en Unge. Kineserinderne behøver denne Medicin. Ingen Kineserinde af nogen Betydning tænker paa at gifte sig uden at være i Besiddelse af et Par Hjortetakker, og er hendes Fader for fattig til at købe dem, maa Brudgommen gøre det. De bruger det allesammen, og man kan købe Pulveret i ethvert Apothek i Kina«.

Senere paa Rejsen saa Forfatteren nogle Hjorte — Maral — dels i Frihed og dels i store Indhegninger, en Slags Dyrehaver, som de russiske Kolonister har.

Ved Tulovka saa han 6 Marals, de blev forfulgte af ridende Kosakker, som dog ikke havde til Hensigt at dræbe Dyrene, men kun at ride dem trætte. Kosakkerne havde Lassoer i Hænderne. — Disse Hjorte var ikke egentlig vilde, det var Dyr, som var undslupne fra en Indhegning. Der blev sagt, at der ikke var flere Hjorte i fri Tilstand, at de allesammen var bleven fangede, men dette er paa ingen Maade Tilfældet. Man sagde (♂: de Indfødte sagde), at alle Hjorte nu var i Indhegninger og blev opfodt og fodret der. At dræbe en Hjort var at miste et godt Tillægsdyr. En Hjort var ca. 200 Rubler værd.

For at faa Takkerne maa Hjortene altsaa indfanges, og det er ret vanskeligt, for de er stærke, og det maa ske med en vis Forsigtighed for ikke at beskadige Takkerne. De bliver derfor redet trætte, før de fanges.

I Medvedka, ♂: et Sted i Altai-Bjærgene, opholdt Forfatteren sig hos en Mand ved Navn Mikhall Nikonorovitch, som havde en saadan Dyrehave med Marals. Der var i hans Hus en hel Samling af friske, mange-grenede Hjortetakker; de var

fløjelsagtig haarede og bløde; kun saadanne bruges; de var saveede af levende Hjorte. Dyrehaven, som kaldes en Mralnik, laa paa Bjærgskraaningen og var mange Td. Land stor. Den var indhegnet med et 4 til 5 Alen højt, meget solidt Gærde af Pæle; for Hjortene er gode Springere. Kolonisten maa købe Hegns-Materialet af Regeringen, og det er en ret betydelig Udgift for ham.

»Da vi kom ind i Indhegningen, kaldte Mikhail paa Dyrene — som en Bondekone kalder paa sine Kyllinger — og Dyrene kom imod ham for at blive fodret, men ved at se en Fremmed (Forfatteren) blev de bange, snusede i Luften og flygtede ind i Indhegningens Tykninger.

»Om Sommeren er de i denne rummelige Plads« — sagde Mikhail — »men hen paa Efteraaret, før der kommer Sne, bliver de dreven ind i en mindre Indhegning, hvor de bliver fodrede hele Vinteren, og der bliver deres Takker savet af om Forsommeren. — Naar Kalvene er 3 Aar gamle, tages Takkerne tørste Gang. — I Juli eller Begyndelsen af Juli er Takkerne fuldvoksne og mest værdifulde. Bliver de siddende paa Dyret længere, bliver de haarde, og er da uden Værdi«.

Hvordan gaar det Dyrene naar deres Takker er saveede af; taber de Stumpen, som bliver siddende tilbage?»

»Ja, de taber Stumpen i April eller Maj næste Aar, det er deres Fældingstid, og da er de sygelige«.

Han beskrev hvorledes Operationen blev foretaget. Hjortene blev fangede med Lasso, fik en Løkke om Forbenene og en anden Løkke om Bagbenene blev kastede og Øjnene tilbundne. Medens en Mand holder paa Hovedet, saver en anden Mand Takkerne af med en almindelig Haandsav. Stumpen, der blev siddende, blødte; den blev indgnedet med Kulstøv og Salt og forbundne med en Klud. Blødningen standsede snart. Dyret fik sin Frihed, og glemte snart hvad der var sket.

Det hænder, at Dyr slipper ud af Indhegningen om Sommeren, men de kommer ofte frivillig tilbage om Vinteren for at blive fodret. Men nogle kommer ikke tilbage, bliver borte og lever i fri Tilstand. — Der lever mange Tusinder (?) vilde Hjorte i de vidstrakte Altai Bjærges ukendte Egne, og de er meget sky for Mennesker.

Hjemkommen til Huset viste Mikhail Forfatteren de tilberedte Takker og forklarede hvorledes de blev tilberedte til Salg. De blev dyppede i kogende Vand flere Gange og derefter tørrede i Luften. De tabte derved i Vægt. Naar de var færdige, havde de tabt det Halve af den oprindelige Vægt.

Om Efteraaret kommer Købmænd, Kinesere og Tatarer og køber dem.

I Kina kaldes de saaledes tilberedte Takker »ludzon«.

P. Gjellerup.

Literaturanmeldelser.

Forslag om at bebygge Scoresby Sund-Eggen i Østgrønland ved vestgrønlandske Sælfangere af Harald Olrik.

Det virksomme Grønlandske Selskab har udgivet det 3. Hefte af sine Skrifter, som indeholder et af Assistent H. Olrik fremsat Forslag om at bebygge Egnene ved Scoresby Sund ved Sælfangere fra Vestgrønland. Dette Forslag er i høj Grad interessant og nu, da Interessen for vore nordlige Besiddelser synes at være vækket, tillige meget aktuelt.

Forfatteren indleder sin Afhandling med nogle udførlige statistiske Oplysninger, af hvilke han uddrager den Slutning, at Dele af dansk Nordgrønland, særlig Egedesmindes Distrikt, allerede nu er overbefolket, samtidig med at Sælerne, Hovedbetingelsen for Grønlændernes Eksistens, er aftaget i Mængde, saa at deres Antal ikke mere staar i et passende Forhold til Befolkningens Størrelse; ligesom Rensdyr og Edderfugle ogsaa er bleven sparsommere end tidligere. Grønlændernes Livsvilkaar

paa visse Egne af Vestkysten maa derfor siges at være forringet.

Der har jo været Tale om og er ogsaa gjort Forsøg paa at skaffe Grønlænderne andre Leveveje end Sælfangsten, men hertil bemærker Olrik, at han er enig med alle de Sagkyndige, som ofte nok har udtalt, at Grønlænderne er lykkeligst og bedst tjent med at blive ved deres gamle Erhverv, Sælfangsten, som giver dem alt, hvad de behøver: Kød, Lys, Varme, Klæder o. s. v., hvad intet andet Erhverv kan give dem direkte.

Forfatteren anser det derfor for at være ønskeligt at gøre et Forsøg paa at flytte nogle Grønlændere fra Vestkysten til Egne, hvor der er Betingelser for, at de kan skaffe de fornødne gode Livsvilkaar, saa at de kan leve et lykkeligere Liv, end Forholdene tillader dem det paa Vestkysten. En saadan Bortflytning vilde være til Gavn saavel for de Udvandrede som for de Tilbageblivende.

Olrik mener nu, at disse Betingelser i fuldt Mål forefindes i Egnene omkring Scoresby Sund, dette vidt forgrenede Fjordkompleks, der paa